

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 15.12.2004

Číslo: Ročník 14 (2004), Číslo 4

Sekce: Okénko do světa

Název článku: Knihovny v Banské Bystrici, Bratislavě a ve Vídni

Autor: Eva Svobodová

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=486>

Knihovny v Banské Bystrici, Bratislavě a ve Vídni

Eva Svobodová

Sdružení knihoven ČR pořádalo pro ředitele krajských knihoven v termínu 1.-3.9.2004 studijní cestu s cílem navštívit Státní vědeckou knihovnu v Banské Bystrici, Univerzitní knihovnu v Bratislavě a Městskou knihovnu ve Vídni.

Štátna vedecká knižnica v Banské Bystrici (<http://www.svkbb.sk>) sídlí od roku 1967 v historické budově bývalého župního domu, který prošel v letech 1969-1979 generální rekonstrukcí. Další rekonstrukce, s cílem získat nové prostory v podkroví, se uskutečnila v období 1996-2003.

První veřejná knihovna byla v Banské Bystrici založena v roce 1904. V roce 1926 Karol Kiszely zakládá v tomto městě Městskou veřejnou knihovnu, z ní byly postupně vytvořeny Krajská lidová knihovna, Krajská knihovna, Okresní knihovna a v roce 1970 Státní vědecká knihovna. SVK je zřizována Ministerstvem kultury Slovenské republiky. Ředitelkou je PhDr. Oľga Lauková.

Kromě základních knihovnických, bibliografických, referenčních a informačních služeb poskytuje informace a dokumenty o činnosti Rady Evropy, Národní rady SR a Úřadu průmyslového vlastnictví. Podílí se na tvorbě slovenské národní bibliografie, buduje fondy historických dokumentů a spolupracuje na výzkumu dějin knižní kultury na Slovensku. Součástí je Literárně-hudební muzeum. Knihovna provozuje Památník Jozefa Gregora Tajovského, Památník Jozefa Murgaše v Tajově a Památník Pavla Tonkoviče v Podkonicích. Župní dům skrývá mnoho menších či větších sálů a touto dispozicí bylo také určeno poskytování absenčních a prezenčních služeb. Zatímco přízemí je určeno převážně pro absenční výpůjční službu, sály v dalších podlažích slouží 14 speciálním studovnám (např. studovna elektronických knih a časopisů, studovna speciálních technických a legislativních dokumentů, německá studovna, geologická studovna a studovna knihovnické literatury). Knihovna provozuje Středisko evropských informací, Regionální vzdělávací centrum pro německý jazyk a kulturu a Středisko patentových informací. V budově se také nachází kancelář prezidenta Slovenské republiky.

Nejstarším uchovávaným dokumentem je prvotisk Missale Cartusiense z roku 1496 a Lutherova Biblia z roku 1555.

Knihovna dlouhodobě spolupracuje s knihovnami v Polsku, Maďarsku a Německu. V České republice je partnerskou knihovnou SVK v Hradci Králové. V rámci spolupráce probíhá výměna publikací, zajišťování lektorů na semináře a jsou pořádány odborné týdenní stáže pracovníků.

Univerzitní knižnice v Bratislavě (<http://www.ulib.sk>) je nejstarší a největší vědeckou knihovnou na Slovensku. Byla založena v roce 1919 jako Knižnice Univerzity Komenského. Do roku 1954 plnila funkci národní knihovny. Od roku 1954 je samostatnou vědeckou knihovnou a slouží široké veřejnosti. Její fond obsahuje 2,185 mil. svazků. Knihovna sídlí v historických budovách (Palác Uherské královské komory, Klášter klarisek a Palác Leopolda de Pauliho). Ředitelem je PhDr. Tibor Trgiňa.

Knihovnu jsme navštívili v době rekonstrukce, na niž získali půjčku ve výši 137 mil. Sk z Rozvojové banky Rady Evropy. Další finanční prostředky poskytla slovenská vláda. Celkové náklady rekonstrukce se předpokládají ve výši 486 mil. Sk. Před rekonstrukcí bylo potřeba vystěhovat 4 mil. svazků do náhradních prostor. Po dokončení přestavby budou mít uživatelé k dispozici 21 tis. m² plochy s 500 čtenářskými místy a 500 počítači. Součástí bude pracoviště retrospektivní bibliografie, hudební kabinet, restaurátorská dílna, centrum UNESCO a středisko NATO. Knihovna, která byla v době rekonstrukce pro veřejnost uzavřena, zahájí svou činnost v první polovině příštího roku s 200 pracovníky a novým knihovním systémem VIRTUA.

Die Büchereien Wien, Die Hauptbibliothek (<http://www.buechereien.wien.at>) Nová hlavní budova Městské knihovny ve Vídni byla snad největším zážitkem této studijní cesty. Novostavba z roku 2003 za 34 mil. eur je umístěna nad stanicí metra a má připomínat loď s palubami (jednotlivá podlaží). Celkový dojem dokreslují kulatá okna. Nástupiště tramvají před knihovnou je částečně zastřešeno plachtami. Přestože je knihovna postavena na velmi frekventovaném místě, je od okolního hluku dokonale izolována. Umístění nad stanicí metra je jistě zvláštní, ale knihovna se tak stala časově dostupnou i z okrajových částí Vídně.

Knihovnické služby jsou realizovány na ploše 6 085 m². Denně ji navštíví cca 3000 uživatelů, kteří si ročně vypůjčí 1,6 mil. dokumentů. Většina knih (300 tis. k.j.) je ve volném výběru v tzv. College. Jsou to samostatná oddělení utvořená podle vědních oborů (literatura a jazyky, umění, hudební knihovna atd.). Knihovníci přidělení do jednotlivých College spravují svěřenou část dokumentů včetně akvizice a zpracování a poskytují informační, referenční a výpůjční služby. Čtenáři mají k dispozici 78 počítačových stanic a internet. Součástí knihovny je také oddělení pro děti. Pro půjčování knih mimo budovu jsou k dispozici samoobslužné výpůjční automaty. Uvažuje se i o samoobslužném vrácení knih. Knihovna má 50 poboček a je jedno, v které z nich byla kniha půjčena a kde vrácena. O vrácení knih do správné pobočky se starají knihovníci prostřednictvím najaté firmy.

Zaměstnanci knihovny mají většinou středoškolské vzdělání, odborné knihovnické vzdělání si doplňují až během praxe. Vedení knihovny zastává názor, že jednotliví pracovníci musí být zastupitelní, a proto zde nejsou zřizována speciální pracovní místa, knihovníci musí umět všechny činnosti a na jednotlivých místech se střídají.

Městská knihovna ve Vídni je moderní knihovnou třetího tisíciletí a určitě stojí za to ji navštívit.